Torstai 17. syyskuuta 2020

P9_TA(2020)0232

Venäjän tilanne ja Aleksei Navalnyin myrkyttäminen

Euroopan parlamentin päätöslauselma 17. syyskuuta 2020 Venäjän tilanteesta ja Aleksei Navalnyin myrkyttämisestä (2020/2777(RSP))

(2021/C 385/13)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Venäjästä,

— ottaa huomioon ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen,

— ottaa huomioon Venäjän federaation perustuslain ja etenkin sen 2 luvun ja erityisesti 29 pykälän, jolla suojellaan sananvapautta, sekä kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet, joihin Venäjä on Euroopan neuvoston, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) ja YK:n jäsenenä sitoutunut,

— ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan 3. syyskuuta 2020 EU:n puolesta antaman julkilausuman Aleksei Navalnyin myrkyttämisestä,

— ottaa huomioon komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan 24. elokuuta ja 2. syyskuuta 2020 antamat julkilausumat Aleksei Navalnyin myrkyttämisestä,

— ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Michelle Bachelet'n 8. syyskuuta 2020 antaman julkilausuman, jossa vaaditaan riippumatonta tutkimusta Aleksei Navalnyin myrkyttämisestä,

— ottaa huomioon G7-maiden ulkoministerien 8. syyskuuta 2020 antaman julkilausuman Aleksei Navalnyin myrkyttämisestä,

— ottaa huomioon kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen (kemiallisten aseiden kieltosopimus), jossa kielletään kemiallisten aseiden käyttö, kehittäminen, tuotanto, varastointi ja siirto,

— ottaa huomioon, että 27. marraskuuta 2019 järjestetyssä kemiallisten aseiden kieltosopimuksen sopimusvaltioiden konferenssin 24. istunnossa hyväksyttiin yksimielisesti päätökset C-24/DEC.4 ja C-24/DEC.5 orgaanisiin fosfori-yhdisteisiin kuuluvien Novitšok-ryhmään kuuluvien hermomyrkkyjen lisäämisestä yleissopimuksen kemikaaliliitteen kemikaaliluetteloon 1 ja näiden päätösten voimaantulosta 7. kesäkuuta 2020,

— ottaa huomioon Charité – Universitätsmedizin Berlin -sairaalan 24. elokuuta 2020 antaman lausunnon, jonka mukaan Aleksei Navalnyi oli myrkytetty hermomyrkyllä,

— ottaa huomioon Saksan hallituksen 2. syyskuuta 2020 antaman julkilausuman, jossa se kehotti Venäjän hallitusta kiireellisesti ottamaan kantaa tapahtuneeseen ja tuomitsi iskun mitä jyrkimmin sanakäänteín,

— ottaa huomioon Kemiallisten aseiden kieltojärjestön (OPCW) pääjohtajan 3. syyskuuta 2020 antaman lausunnon, joka koski väitettyä kemiallisten aseiden käyttöä Aleksei Navalnyita vastaan ja jossa painotetaan, että "henkilön myrkyttämistä hermomyrkyllä pidetään kemiallisten aseiden kieltosopimuksen nojalla kemiallisten aseiden käyttönä",

— ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 5 artiklan sekä kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 7 artiklan, joiden mukaan ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista julmalla, epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla, ja toteaa, että Venäjä on näissä osapuolena,

— ottaa huomioon YK:n yleiskokouksessa 9. joulukuuta 1998 hyväksytyn julistuksen yksilöiden, ryhmien ja yhteiskuntaelinten oikeudesta ja velvollisuudesta edistää ja suojella yleismaailmallisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia ja perusvapauksia,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 ja 4 kohdan,

A. ottaa huomioon, että Aleksei Navalnyi on Venäjän johtavana oppositiopoliitikkona, asianajajana, bloggaajana ja korruption vastaisena aktivistina paljastanut lukuisia korruptiotapauksia, joissa on ollut osallisina liikeyrityksiä ja venäläisiä poliitikkoja, ja johtanut useita julkisia mielenosoituksia eri puolilla Venäjää ja että hänestä on tullut Venäjän yksi harvoista tosiasiallisista oppositiojohtajista; toteaa, että hänet oli pidätetty ja tuomittu aiemmin pyrkimyksenä tehdä loppu hänen poliittisesta ja julkisesta toiminnastaan; ottaa huomioon, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että monet näistä menettelyistä olivat loukkaavia ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteen vastaisia; ottaa huomioon, että Aleksei Navalnyita vastaan hyökättiin fyysisesti vuonna 2017 käyttäen lääketieteellistä desinfiointiainetta, minkä vuoksi hän lähes sokeutui, ja että Navalnyi väitetysti myrkytettiin hänen ollessaan pidätettynä vuonna 2019; ottaa huomioon, että kummassakaan näistä tapauksista rikoksentekijöitä ei saatettu oikeuden eteen;

B. toteaa, että tietojen mukaan Aleksei Navalnyi vaipui koomaan Venäjän sisäisellä lennolla 20. elokuuta 2020, hänet vietiin sairaalaan Omskin kaupunkiin Venäjällä ja hän on hänen perheensä pyynnöstä saanut sairaalahoitoa Charité-sairaalassa Berliinissä 22. elokuuta 2020 alkaen;

C. ottaa huomioon, että Aleksei Navalnyin murhayritys tapahtui ennen Venäjän 13. syyskuuta 2020 pidettyjä paikallis- ja aluevaaleja, joissa hän ja hänen tiiminsä olivat aktiivisesti mukana ottamassa käyttöön älykästä äänestämistä koskevaa strategiaa Putinin hallinnon ehdokkaiden kukistamiseksi; toteaa, että tämä saattaa maan demokratian, perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien tilan erityisen huolestuttavaan valoon;

D. huomauttaa, että juuri ennen häneen kohdistunutta myrkytysyritystä Aleksei Navalnyi oli Novosibirskissä ja Tomskissa tutkimassa korruptiota paikallisten kuvernöörien keskuudessa; toteaa, että korruptionvastaisella toiminnallaan eri alueilla Aleksei Navalnyi lisäsi paikallisväestön tietoisuutta tällaisista tapauksista ja onnistui näin lisäämään äänestysaktiivisuutta aluevaaleissa ja saamaan ääniä oppositiolle; ottaa huomioon, että Aleksei Navalnyi on perustanut eri puolille maata 40 aluetoimiston verkoston, joka seuraa vakiintuneesti paikallisviranomaisten toimintaa mutta on myös joutunut Venäjän viranomaisten pelottelun ja vainon kohteeksi;

E. huomauttaa, että Aleksei Navalnyi on ilmaissut vahvan tukensa mielenosoittajille Habarovskissa sekä Valko-Venäjällä ja pitänyt Valko-Venäjällä tapahtuneita muutoksia suunnannäyttäjänä Venäjän kansalle;

F. toteaa, että poliittiset salamurhat ja myrkytykset ovat Venäjällä hallinnon järjestelmällisesti käyttämiä välineitä, joiden maalitauluna on tarkoituksellisesti oppositio; huomauttaa, että tilannetta pahentaa entisestään viranomaisten haluttomuus tutkia perusteellisesti poliittisista syistä tehdyt Anna Politkovskajan, Boris Nemtsovin, Sergei Protazanovin, Vladimir Kara-Murzan ja muiden henkilöiden murhat tai murhayritykset; ottaa huomioon, että hallitus tai hallitusta kannattavat tiedotusvälineet kohdistavat opposition edustajiin järjestelmällisesti sanallisia hyökkäyksiä ja henkilökohtaisia mustamaalauskampanjoita ja demonisoivat heitä;

G. toteaa, että tämä viimeisin murhayritys on tuorein esimerkki siitä, että Venäjän federaatiossa on taannuttu vakavasti ihmisoikeuksien suojelussa ja yhteisesti sovittujen demokraattisten periaatteiden sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisessa;

H. ottaa huomioon, että meneillään olevaa yhteiskunnallisen tyytymättömyyden tukahduttamista vahvistavat poliisin ja turvallisuusjoukkojen rankaisemattomuus sekä tuomioistuinten haluttomuus asettaa syytteeseen näiden rikosten todelliset tekijät, jotka pääsevät ilman rangaistusta ja hallitus jopa palkitsee heidät;

I. ottaa huomioon, että tunnetun venäläisen ihmisoikeusjärjestön Memorialin mukaan Venäjän federaatiossa on yli 300 poliittista ja uskonnollista vankia; toteaa, että EU osoittaa solidaarisuuttaan kaikille toisinajattelijoille ja venäläisille, jotka vapautensa ja henkensä uhalla ja Kremlin ja Venäjän viranomaisten painostuksesta huolimatta jatkavat taistelua vapauden, ihmisoikeuksien ja demokratian puolesta;

J. katsoo, että poliittisista syistä tehdyillä murhilla ja murhayrityksillä, joiden takana on Venäjän salainen palvelu, on suora vaikutus EU:n sisäiseen turvallisuuteen;

Torstai 17. syyskuuta 2020

K. ottaa huomioon, että Charité – Universitätsmedizin Berlin -sairaala tuli siihen johtopäätökseen, että Aleksei Navalnyi yritettiin myrkyttää hermomyrkyllä, joka kuuluu Neuvostoliiton ja Venäjän federaation kehittämien sotilaskäyttöön tarkoitettujen Novitšok-hermomyrkkyjen ryhmään; toteaa, että Saksan asevoimien erikoislaboratorio ja useat itsenäisesti toimivat laboratoriot ovat vahvistaneet tämän havainnon; ottaa huomioon, että Novitšok-ryhmään kuuluvaa hermomyrkkyä käytettiin äskettäin maaliskuussa 2018 EU:n alueella Salisburyssä, Yhdistyneessä kuningaskunnassa toteutetussa Venäjän tiedustelupalvelun entiseen agenttiin Sergei Skripaliin ja tämän tyttäreen Julijaan kohdistuneessa iskussa, mikä johti myös Amesburyn asukkaan Dawn Sturgessin kuolemaan;

L. ottaa huomioon, että venäläiset lääkärit hoitivat Aleksei Navalnyita ensin myrkytyksen vuoksi ja väittivät myöhemmin, ettei hänen kehossaan ollut jälkiä myrkystä, ja yrittivät estää hänen siirtämisensä pois maasta, ja toteaa, että Venäjän viranomaiset kiistävät kaiken yhteyden kyseiseen tapaukseen;

M. ottaa huomioon, että Novitšok-hermomyrkky on väline, joka on kehitetty Venäjän sotilaallisia rakenteita ja salaisia palveluja varten ja ainoastaan niiden käytettävissä; huomauttaa, että tällaisia aineita säännellään Venäjän laissa; toteaa, että Novitšok-hermomyrkky on kemiallinen ase, jota voidaan kehittää ainoastaan valtion omistamissa sotilaslaboratorioissa ja jota yksityishenkilöt eivät voi hankkia; toteaa, että jos näin olisi kuitenkin käynyt, kyse on Venäjän kansainvälisten oikeudellisten sitoumusten rikkomisesta;

N. toteaa, että neuvosto on kehottanut Venäjän viranomaisia tekemään perusteellisen tutkimuksen Aleksei Navalnyin murhayrityksestä, pyytänyt yhteisiä kansainvälisiä vastatoimia ja pidättänyt itselleen oikeuden toteuttaa asianmukaisia toimia, rajoittavat toimenpiteet mukaan lukien;

O. toteaa, että kemiallisten aseiden kieltosopimuksen mukaan henkilön myrkyttämistä hermomyrkkyä käyttämällä pidetään kemiallisen aseen käyttämisenä ja että kemiallisten aseiden käyttö kenen tahansa toimesta ja kaikissa olosuhteissa rikkoo vakavasti kansainvälistä oikeutta ja kansainvälisiä ihmisoikeusnormeja; toteaa, että tätä koskevien kahden ehdotuksen, Venäjän tekemä ehdotus mukaan lukien, yksimielisen hyväksymisen perusteella Novitšok lisättiin kemiallisten aseiden kieltosopimuksen valvottujen aineiden luetteloon ja sen vuoksi siihen sovelletaan tiukimpia valvontaa koskevia suuntaviivoja yleissopimuksen mukaisesti;

P. ottaa huomioon, että ajatuksen- ja sananvapaus, yhdistymisvapaus ja oikeus rauhanomaiseen kokoontumiseen on kirjattu Venäjän federaation perustuslakiin;

Q. ottaa huomioon, että Venäjän valtion valvonnassa olevat tiedotusvälineet yrittävät kiistää Venäjän viranomaisten vastuun Aleksei Navalnyin murhayrityksestä levittämällä disinformaatiota ja kääntämällä huomion pois jatkuvista demokratian, oikeusvaltioperiaatteen, perusvapauksien ja ihmisoikeuksien loukkauksista Venäjän federaatiossa;

R. toteaa, että Venäjällä 13. syyskuuta 2020 pidetyissä aluevaaleissa tehtiin ennätysmäärä valituksia vaalitulosten väärentämisestä; huomauttaa, että niissä kaupungeissa, joissa Aleksei Navalnyi kävi ennen häneen kohdistunutta myrkytysyritystä (Novosibirsk ja Tomsk), hänen älykästä äänestystä koskeva järjestelmänsä osoittautui tuloksselliseksi ja auttoi kukistamaan Putinin ehdokkaat;

S. ottaa huomioon, että Euroopan parlamentti on virallisesti tullut siihen tulokseen, ettei Venäjää voida enää pitää ”strategisena kumppanina”, kun otetaan huomioon myös sen vastakkainasettelua ajava ulkopolitiikka, mukaan lukien sotilaalliset väliintulot ja laittomat miehitykset kolmansissa maissa;

1. tuomitsee jyrkästi Aleksei Navalnyin murhayrityksen ja ilmaisee syvän huolensa kemiallisten hermomyrkkyjen toistuvasta käytöstä Venäjän kansalaisia vastaan;

2. palauttaa mieliin, että kemiallisten aseiden käyttö on kaikissa olosuhteissa kansainvälisen oikeuden ja erityisesti kemiallisten aseiden kieltosopimuksen mukaisesti tuomittava rikos;

3. korostaa, että Aleksei Navalnyin murhayritys oli osa järjestelmällisiä pyrkimyksiä vaientaa hänet ja muut toisinajattelijat ja estää heitä paljastamasta uusia hallintoon liittyviä vakavia korruptiotapauksia sekä pelotella yleisesti maan poliittista oppositiota erityisesti tarkoituksena vaikuttaa 11.–13. syyskuuta 2020 järjestettyihin Venäjän paikallisiin ja alueellisiin täytevaaleihin;

4. toistaa, että Aleksei Navalnyin tapaus on yksi esimerkki Venäjän harjoittamasta laajemmasta sisäpoliittisesta painostuksesta ja sen harjoittamista maailmanlaajuisista aggressiivisista toimista, joilla pyritään levittämään epävakautta ja kaaosta, vakiinnuttamaan sen sanelu- ja määräysvaltaa ja horjuttamaan sääntöihin perustuvaa kansainvälistä järjestystä;

5. pyytää käynnistämään välittömästi kansainvälisen tutkinnan (jossa ovat mukana EU, YK, Euroopan neuvosto ja niiden liittolaiset sekä OPCW) ja korostaa aikovansa päättäväisesti osallistua tällaiseen tutkintaan; kehottaa OPCW:tä aloittamaan yksityiskohtaisen tutkinnan, jossa selvitetään, onko Venäjän kemiallisia aseita koskevia kansainvälisiä sitoumuksia rikottu; kehottaa Venäjän viranomaisia toimimaan täydessä yhteistyössä OPCW:n kanssa, jotta voidaan varmistaa puolueeton kansainvälinen tutkinta ja saattaa Aleksei Navalnyita vastaan tehdystä rikoksesta vastuussa olevat vastuuseen;

6. kehottaa ulkoasiainneuvostoa ottamaan aktiivisesti esille tämän asian 21. syyskuuta 2020 järjestettävässä kokouksessaan; vaatii, että EU laatii mahdollisimman pian luettelon Venäjään sovellettavista kunnianhimoisista rajoittavista toimenpiteistä ja lujittaa voimassa olevia Venäjän vastaisia pakotteitaan; kehottaa ottamaan käyttöön pakotemekanismeja, jotka mahdollistaisivat korruptoituneiden henkilöiden eurooppalaisten varojen keräämisen ja jäädyttämisen Aleksei Navalnyin korruptiontorjuntasäätiön havaintojen mukaisesti;

7. kehottaa Venäjän viranomaisia lopettamaan poliittisten vastustajiensa häirinnän, pelottelun, heihin kohdistuvan väkivallan ja tukahduttamistoimet siten, että lopetetaan vallitseva rankaisemattomuuden ilmapiiri, joka on jo johtanut useiden toimittajien, ihmisoikeuksien puolustajien ja oppositiopoliitikkojen kuolemaan; korostaa tarvetta varmistaa, että tällaiset henkilöt voivat harjoittaa laillista ja hyödyllistä toimintaansa ilman, että heidän täytyy pelätä oman henkensä tai perheenjäsentensä tai ystäviensä hengen puolesta;

8. kehottaa EU:ta vaatimaan jatkuvasti, että Venäjä kumoaa tai muuttaa kaikki lait, jotka eivät ole kansainvälisten normien mukaisia, mukaan lukien Venäjän perustuslakiin ja sen vaaleja koskevaan oikeudelliseen kehykseen äskettäin tehdyt laittomat muutokset sekä ulkomaisia agentteja ja ei-toivottuja järjestöjä koskeva lainsäädäntö, jotta voidaan edistää moniarvoisuutta ja vapaita ja oikeudenmukaisia vaaleja ja luoda opposition ehdokkaille tasapuoliset toimintaedellytykset;

9. ilmaisee solidaarisuutensa Venäjän demokraattisille voimille, jotka ovat sitoutuneet avoimeen ja vapaaseen yhteiskuntaan, sekä tukensa kaikille henkilöille ja järjestöille, jotka ovat hyökkäysten ja tukahduttamistoimien kohteena;

10. korostaa, että Venäjän federaatio on YK:n turvallisuusneuvoston jäsenenä velvollinen kunnioittamaan kansainvälistä oikeutta sekä asiaankuuluvia sopimuksia ja yleissopimuksia sekä noudattamaan täysimääräisesti kansainvälisiä sitoumuksiaan, mukaan lukien OPCW:n kanssa tehtävä yhteistyö kemiallisten aseiden kieltosopimuksen mahdollisia rikkomuksia koskevassa tutkinnassa;

11. kehottaa Venäjän federaatiota käsittelemään pikaisesti kansainvälisen yhteisön esille ottamia kysymyksiä ja toimittamaan välittömästi, täysimääräisesti ja kokonaisuudessaan Novitšok-ohjelmansa OPCW:lle;

12. korostaa, että Venäjän federaatio on Euroopan neuvoston ja Ety-järjestön jäsenenä sitoutunut kunnioittamaan Euroopan ihmisoikeussopimukseen sekä kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen kirjattuja perusvapauksia, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta;

13. kehottaa varapuheenjohtajaa / korkeaa edustajaa ja Euroopan ulkosuhdehallintoa varmistamaan, että kaikki poliittisista syistä syytettyjä henkilöitä koskevat tapaukset otetaan esille EU:n ja Venäjän välisissä ihmisoikeusneuvotteluissa, kun ne jälleen aloitetaan, ja vaatimaan virallisesti, että näihin neuvotteluihin osallistuvat Venäjän edustajat vastaavat kustakin tapauksesta esitettyihin kysymyksiin; kehottaa neuvoston ja komission puheenjohtajia ja varapuheenjohtajaa / korkeaa edustajaa seuraamaan tällaisia tapauksia edelleen tarkasti ja ottamaan nämä asiat esiin eri yhteyksissä ja kokouksissa Venäjän kanssa sekä raportoimaan parlamentille Venäjän viranomaisten kanssa käydyistä keskusteluista;

14. kehottaa jäsenvaltioita koordinoimaan kantojaan suhteessa Venäjään ja puhumaan yhtenäisesti yhdellä äänellä kahden- ja monenvälisillä foorumeilla Venäjän viranomaisten kanssa;

15. toistaa, että on käynnistettävä kiireellisesti EU:n Venäjän-suhteiden perusteellinen ja strateginen uudelleenarviointi, joka sisältäisi seuraavat periaatteet:

a. kehotetaan varapuheenjohtajaa / korkeaa edustajaa tarkistamaan EU:n Venäjän-politiikkaa ja EU:n suhteissa Venäjään sovellettavia viittä ohjaavaa periaatetta sekä kehittämään uuden kattavan strategian, jonka ehdoksi asetetaan Venäjän johdon ja viranomaisten demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen alalla toteuttamat toimet;

b. kehotetaan jäsenvaltioita edelleenkin eristämään Venäjä kansainvälisissä yhteyksissä (kuten G7-ryhmässä ja muissa kokoonpanoissa) ja tarkastelemaan kriittisesti EU:n yhteistyötä Venäjän kanssa erilaisilla ulkopoliittisilla foorumeilla;

c. kehotetaan neuvostoa ensisijaisesti hyväksymään EU:n Magnitski-tyyppinen ihmisoikeusloukkauksia koskeva pakotemekanismi, joka sisältää luettelon pakotteiden kohteena olevista henkilöistä ja johon voisi sisältyä myös Venäjän hallintoon kohdennettuja alakohtaisia pakotteita, ja panemaan se täytäntöön lähitulevaisuudessa;

d. toistetaan Navalnyin tapauksen valossa EU:n aiempi kanta, jonka mukaan Nord Stream 2 -hanke on keskeytettävä;

e. kehotetaan neuvostoa hyväksymään EU:n strategia venäläisten toisinajattelijoiden, valtiosta riippumattomien järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen sekä riippumattomien tiedotusvälineiden ja toimittajien tukemiseksi hyödyntämällä kaikilta osin ihmisoikeuksien puolustajia koskevia mekanismeja, luomalla nuorille venäläisille uusia mahdollisuuksia opiskella EU:ssa ja avustamalla maanpaossa toimivan venäläisen yliopiston perustamisessa jossakin jäsenvaltioista;

f. kehotetaan neuvostoa välittömästi aloittamaan valmistelut ja hyväksymään tulevia suhteita demokraattiseen Venäjään koskeva EU:n strategia, johon sisältyy laaja valikoima kannustimia ja ehtoja, joilla voimistetaan maan sisäisiä suuntauksia kohti vapautta ja demokratiaa;

16. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Euroopan neuvostolle, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle sekä Venäjän federaation presidentille, hallitukselle ja parlamentille.